

НЯКОИ СЛУЧАИ НА ДЕСЕМАНТИЗАЦИЯ НА ГЛАГОЛНИ ПРЕДСТАВКИ В СТАРОБЪЛГАРСКИ ЕЗИК

Доц. д-р Кирил Първанов

*Институт за български език „Проф. Любомир Андрейчин“ –
Българска академия на науките*

Резюме. Статията е посветена на случаи на десемантизация на старобългарски префикси, които служат за образуване на общорезултативни глаголи. Лингвистичният материал е събран от речници. Изследването прилага за първи път широко известния в руската аспектология ефект на Вей-Схоневелд за обяснение на появата на празни представки. Подбрани са случаи, които не са прозрачни за обяснение, и са търсени начини за обясняване на метафорите, които обединяват семантиката на префикса и глагола.

Ключови думи: вид на глагола; глагол; префикси; семантика; ефект на Вей-Схоневелд

Настоящата статия е изнесена като доклад на форума „Изследователски подходи в обучението по български език“, проведен на 01.11.2023 г. в Института за български език „Проф. Любомир Андрейчин“. Тя е посветена на „десемантизацията“ на семантиката на някои старобългарски и български префикси. Обект на анализ са случаи, в които префиксът служи като средство за образуване на перфективни глаголи от първични имперфективни. Статията представя отделни случаи на по-интересни форми, които биха провокирали интерес у учители по български език и у филолози, които се интересуват от вида и видообразуването. Лингвистическият материал е събран от речници и архиви. Основният метод, който се използва, е лингвистичният. Прибягва се също до сравнителния, до похвати от етнолингвистиката и т.н. Като отправна точка използваме традиционното схващане, че видовата двойка се състои от две глаголни форми, които съвпадат по значение, но притежават различни видови характеристики – едната е от несвършен вид, а другата е от свършен (Stoyanov 1983, p. 259). Повечето български глаголи съдържат префикси и суфикси. По принцип представките служат за образуване на нови глаголи, които след префиксацията освен че променят вида си, придобиват някаква

нова семантика. И все пак се срещат случаи, когато новата глаголна форма се отличава само по вид от съответната непрефигирана имперфективна. Префигираните глаголни форми като *направя, прочета, разделя, отбележа* са достатъчно близки по смисъл до *правя, чета, дяля, бележа* и можем да допуснем, че разликата между тях се свежда до видовата им характеристика (Stoyanov 1983, pp. 258 – 259). В тези случаи представките *на-, про-, раз-, от-* традиционно се казва, че са се граматикализирали, а глаголите *правя: направя, чета: прочета, дяля : разделя, бележа : отбележа* образуват видови двойки. Имайки предвид, че в българския език се обобщава вторичната имперфективация, К. Иванова дава критерий кога един префикс се граматикализира и има само видово значение. Тя приема, че представката е видова в случаите, когато семантиката на вторичния имперфектив съвпада със семантиката на изходния (непрефигиран) глагол. Например префиксът *про-* е десемантизиран в триадата *чета – прочета – прочитам* (Ivanova 1966, p. 33). Но от така представения критерий разбираме кога два глагола образуват видова двойка, но не можем да разберем как представката е изгубила лексикалното си значение и се е превърнала в инструмент за перфектизация.

Видът и видообразуването поставят нови въпроси и през последните десетилетия. Понякога за вида става дума при изследването на други проблеми от граматиката и синтаксиса, каквито са взаимодействието на глагола и предлога (Stancheva 2022, p. 36 – 54). Друг път се започват по-драматични дискусии, каквато е дискусията между А. Зализняк и И. Микаелян, от една страна, и Лора Янда, от друга, и то в един същи брой на списание *Вопросы языкознания*. Л. Янда предлага анализ на категорията вид от гледна точка на когнитивната лингвистика. Авторката свързва природата на несвършения вид с течните вещества, а на свършения – с твърдите. Освен това Л. Янда се обявява срещу традиционното групиране на руските глаголи по двойки. Тя предлага групиране по клъстърни, които да обединяват групи глаголи на базата префиксация и имперфективация. Отчитайки появата на вторични имперфективи, Л. Янда смята за уместно да се говори за видови триади (*множиться, умножиться, умножатся*) вместо за двойки (Yanda 2012, pp. 3 – 47). Статията на А. Зализняк и И. Микаелян възниква като отговор на Л. Янда. Авторите отричат триадите и клъстърите от глаголи и се придържат към традиционното обединяване във видови двойки (Zaliznyak, Mikaelyan 2012, pp. 48 – 65). Но това, което обединява и двете статии, с което и тримата автори са съгласни, е ефектът на Вей-Схоневелд (ефект Вей-Схоневелда).

Главната цел на настоящата статия е да се обясни причината за „десемантизацията“ на представки, старобългарски и новобългарски, които рядко служат за образуване на общорезултативни глаголи. Анализът има за своя основа известния в руската аспектология ефект на Вей-Схоневелд.

Какво в действителност представлява ефектът на Вей-Схоневелд? Славистът Марк Вей, изучавайки префиксацията в чешки език, припомня, че повечето прости (*simple*) чешки глаголи са от несвършен вид, напр. *píše* ‘пише’. Ако добавим представка на такъв *прост* глагол, той се превръща в глагол от свършен вид. В повечето случаи представката, променяйки видо-вата характеристика, добавя нещо ново в значението, напр. *o-píše*, *za-píše*, *u-píše*. В този случай традиционно става дума за *пълни* (*préverbe plain*). Съществуват и случаи, когато представката в получената производна префигирана глаголна форма (*préverbeaux composes* у Вей и у Мазон) има само видово значение – *píše*: *na-píše*. Фактът, че представката не носи промяна в семантиката на производния глагол, е причина тя да се нарича *празна* (*vide*). Вей обръща внимание и на факта, че непрефигираните глаголи като *píše* обладават една обща семантика, докато префигираните производни отразяват нещо по-специфично *o-píše*, *za-píše*, *u-píše*. Авторът припомня, че най-честите видови (*празни*) представки в чешки са *po-*, *s-*, *na-*, *z-*. На базата на 2157 префигирани глагола, събрани от лексикографски източници, Вей анализира процеса на префиксация с *празни* представки и стига до извода, че десемантизацията на префиксите е функция от общи черти между семантиката на самия префикс и семантиката на глагола, който се префигурира (Vey 1952, pp. 83 – 85). Представки с ярко изразено лексикално значение, като *od-*, *pri-*, *pře-*, *pro-*, също могат да станат *празни*, дори своя анализ Вей започва именно с тях, напр.:

– *od-* става видов, когато се свързва с глаголи, изразяващи отделяне: *stěhovati se* ‘премествам се’, *lišiti* ‘различавам’;

– *pri-* става видов, когато се свързва с глаголи, изразяващи сближаване *lepiti* ‘лепя’; подготовка *hlásiti se* ‘глася се, приготвям се’;

– *pře-* става видов, когато се свързва с глаголи, изразяващи преминаване (през период от време или през пространство): *plaviti* ‘преминавам с плуване’, *počevati* ‘нощувам’;

– *pro-* преминаване (през мембрана или друга преграда) *cediti* ‘цедя’.

В някои случаи общото в значението между префикса и изходния глагол е видимо ясно, в други не. Такива бяха цитираните по-горе случаи. Другаде, за да се обясни сходството между префикс и глагол, не е толкова лесно. Вей уточнява, че в много случаи основният глагол участва с фигуративно, метафорично значение. Например префикс *vz-*, еквивалент на *proti* ‘срещу, против’, има само видово значение при *vzbuditi* ‘събудя’, *vzkřísiti* ‘възкръсна’, *kypěti* ‘кипна’, *vzplanouti* ‘пламна’ само ако се има предвид преносно значение на глаголите *růstiti* ‘раста’, *buditi* ‘будя’, *křísiti* ‘възкръсвам’, *kypěti* ‘кипя’, *planouti* ‘пламтя’ и т.н. (Vey 1952, p. 88). Идеята на М. Вей за връзка между значението на префикса и непрефигирания глагол се доразвива от холандския славист К. ван Схоневелд, според когото представката има само видово значение в случаите, когато резул-

тагът от действието, изразено от глагола, е тъждествен с резултата на действието, което изразява представката (цит. по [Krongauz 1998, p. 98]).

В нашата работа ние приемаме идеята, че префиксът става видов, когато неговата семантика има нещо общо със семантиката на изходния глагол, тоест той не губи нищо в семантично отношение, а само изменя видовата характеристика. Тъй като за първи път ефектът на Вей-Схоневелд се прилага върху старобългарски и български глаголи, сме избрали примери, които да бъдат интересни за възможно най-широк кръг аудитория, изкушена от проблеми на вида и видообразуването.

В старобългарски език най-често видови се явяват представките оу-, съ-, по-, из-, за-, о-, на-, значително по-рядко – отъ-, до-, въ-, въз-. В някои случаи прилагането на ефекта на Вей-Схоневелд е много просто. Например дистрибутивният префикс *raz-*, като се присъедини с глаголи с дистрибутивна семантика, се превръщат във видов. М. Вей обособява 75 чешки глагола, като *děliti* ‘деля’, *dvójiti* ‘раздвоя’, *bráđiti* ‘браздя’, които образуват видова двойка с префигиран глагол, съдържащ *raz-*... (Vey 1952, p. 88). Следвайки логиката на описания по-горе ефект, виждаме как *raz-* става видов с глаголи като *лжчнтн*, *лжчѣж*, *лжчншн*; *дѣлантн*, *дѣлѣж*, *дѣланшн*.

Лжчнтн, *лжчѣж*, *лжчншн* ‘лъча, отлъчвам, разделям’: *ѣдного тѣ гѣ н бѣ нсповѣдаѣж ... не раздѣлѣж тебе не раздѣленааго. не лжуѣж тебе не лжуенааго. не прѣрѣжѣж тебе не дѣленааго* С 505.17.

Разлжчнтн, *лжчѣж*, *лжчншн*:

1. Отделя, разделя, от някого, от нещо]: *ѣ съверѣжтѣ сѣ прѣдѣ ннмѣ всѣн ѣзѣ тыцн. ѣ разлжчнтѣ ѣ дроугѣ отѣ дроугѣ* М Мт 25. 32 З А СК *не отѣверѣжн м'не отѣ лица твое гѣ. не разлжчн м'не отѣ добръхѣ овецѣ. пастырю добрън* СЕ 84b 17. Образно. *къто насѣ разлжчнтѣ отѣ любьѣвѣ бѣжн. ѣ стѣоумѣу законуѣ. нн огнь нн желѣзо. ино ннкоже* К 3а 11.

2. Противопоставя, настройва един срещу друг: *прндѣ бо разлжчнтѣ члѣвѣка. на отѣца своего ѣ дѣштерѣ на матерѣ своѣж. н невѣстѣж на свекровѣ своѣж* М Мт 10. 35 3.

По същия начин, чрез общи елементи в семантиката, можем да обясним как *прѣ-* има само видово значение, ако се присъедини към глагола *сѣштн*, *сѣкѣж*, *сѣчешн*, който има следните значения:

1. Сека, пресичам нещо: *хотѣшннмѣ нѣво н земѣж обновнтн. егоже словеса свѣтъ сѣжтѣ ... егоже словеса ... ѣко оск'рѣдѣ сѣкѣтѣ каменне* СЕ 55b13.

2. Обезглавявам: *без оума нѣ мжчнтѣ. без оума нѣ сѣуетѣ видаштѣ висѣрѣ црѣкѣвънѣмѣ отѣ свиннн попѣранѣ* С 134.24.

Производният глагол *прѣсѣштн*, *прѣсѣкѣж*, *прѣсѣчешн* от своя страна означава:

1. Разсека, разчупя: *ѣгда хотѣашѣ въуѣтенѣн съ мрътѣвѣцн. прѣсѣштн гробѣнѣмѣ печатн* С 472.27.

2. Пресека, премина: *прѣгвозднѣша нозѣ ѿго. прѣсѣкѣхъшнн влнѣгы морьскыѣ. повѣснѣша жнзнь на дрѣвѣ. остроуѣнѣша ѿже не оубнѣшн* С 477. 10.

Обемът на изследването не позволява да се разпростираме върху всички общорезултативи, затова ще се спрем обаче на няколко случая, при които прилагането на ефекта на Вей-Схоневелд се оказва по-сложно. Нека погледнем един префикс като *въз-*, който е преди всичко лексикален. С негова помощ се образуват префигирани глаголи, изразяващи 'движение нагоре' като *възнѣти* 'възляза, възкача се нагоре; отправя се, тръгна към място, разположено по-високо; издигна ръст, израсна (за растение); вдигна се нагоре, издигна се', *въздвнѣхъти* 'вдигна нагоре, повдигна, изправя; *прен.* възвися някого в нравствено отношение; вдигна на крака, излекувам; вдигна някого от сън, събудя; построя, съградя, издигна', *възнѣсти* 'вдигна някого или нещо нагоре, издигна; занеса на място, разположено по-високо; *прен.* издигна някого над другите, дам някому сила, власт' и т. н. С префикс *въз-* също така се образуват начинателни (инхоативни) глаголи като *възгъръмѣти* 'прогърмя'.

Въпреки своето ярко лексикално присъствие *въз-* също служи за образуване на общорезултативни глаголи. Ще се потрудим да потърсим такъв, при който прилагането на ефекта Вей-Схоневелд не е толкова просто, а предполага анализиране на различни метафорични връзки и природа на различни явления. Такъв случай е двойката *любѣти*: *възлюбѣти*. В старобългарски *любѣти*, *любѣжъ*, *любѣши* има следните значения:

1. Обичам някого, нещо: *ѿже любѣтиѣ отѣца ли матерѣ пачѣ мене нѣстиѣ мене достоннѣ* М Мт 10.37 *ѿко тебе любѣмиѣ. и многа раднѣ достоннѣ ѿси живѣтѣ быти* С 129.26 – 27.

2. Искам, желая: *любѣши ли съподобѣти сѧ дѣлѣскоумоу образуу. и причастити сѧ въ лнктѣ мѣнншѣскѣн* СЕ 86b 22.

Префигираният *възлюбѣти*, *възлюбѣжъ*, *възлюбѣши* означава:

1. Възлюбя, обикна някого: *възлюбѣши гѧ бѧ твоего. въсѣмиѣ срдѣцемиѣ твоимиѣ* М Мт 22.37 ЗІ А.

2. Харесам, пожела я нещо: *възлюбѣхъ спѣнне твое гѧ. ѿ законѣ твоѧ поучѣнне мое естиѣ* СП 118.174.

Представката *въз-* се свързва с движение нагоре и остава загадка как може в този случай да приложим ефекта Вей-Схоневелд. Трудно е да си обясним как сложен психологически феномен, какъвто е любовта, може да се сведе до *движение нагоре*. Явно става дума за по-сложна метафора, без да изпадаме в свободни интерпретации, представяйки любовта като *анабазис* от гр. ἀνά-βασις (изкачване на планина, яхване на кон, проникване в чужда страна, път нагоре, стълба) (Drogeckiy 1958). За тази цел може би е редно да погледнем някое психологическо изследване, което ще ни помогне да разберем какво сходство лежи в основата на метафората, обединила *въз-* и *любѣти*. Отговор откриваме в изследването на Ерих Фром „*Изкуството да обичаш*“

(From 2019). Ще се опитаме да разгледаме семантиката на *въз-*, *любѣти*, *възлюбѣти*, основана на метафората *любовта е изкуство*. Е. Фром разглежда любовта като учебен предмет. За да бъде човек щастлив, той трябва да се научи да обича. Това ще рече, че са му необходими знания, умения, а в самия процес на самообучение са необходими търпение и дисциплина. Впрочем Фром напомня, че при усвояването на който и да е учебен предмет се изискват дисциплина и усърдие. Освен това при усвояването на който и да е учебен предмет има определени степени, преминаването от степен в степен напомня изкачване нагоре по стълбица на познанието. По този начин, метафорично казано, любовта се явява предмет и изкуство, а в процеса на тяхното усвояване човек се придвижва нагоре. С помощта на тази метафора вече по-лесно може да си обясним защо глаголт *любѣти* прави несвършен вид с помощта на морфема, обладаваща семантика *движение нагоре*, каквато е присъща и на представката *въз-*. Същият пренос се открива в руската видова двойка *учить – выучить*.

Ще приведем още един пример с лексикална представка, която служи и за образуване на глаголи от свършен вид. Такава е представката *про-*, с нея се образуват основно перкурсивни глаголи. М. Вей успява да обособи 28 чешки глагола, при които *pro-* се явява видов – *cediti* ‘цедя’, *mĕniti* ‘меня’ (Vey 1952, p. 89). Един от най-загадъчните старобългарски глаголи (*чнстн*, *чѣтѣж*, *чѣтѣшн*) образува свършен вид (*проучнстн*, *проучѣтѣж*, *проучѣтѣшн*) с перкурсивен префикс *про-*. Нека и тук да се опитаме да разберем каква идея обединява *про-* с *чнстн*. В старобългарски *чнстн* означава:

1. Чета, прочитам нещо написано: онъ же рече къ нему. въ законѣ чѣто писано естѣ како чѣтѣшн М Лк 10.26 З А СК молтва стѣаго пишии. нже са обрѣте въ нно писаннѣ. н въ си хѣтѣ кннгахѣ чѣте са роумѣскы С 142.21.

2. Почитам, уважавам; изпитвам почит, уважение към някого: бѣ въ заповѣда глѣ. чѣтн отѣца н матерѣ. ѡ нже зѣлословнѣтѣ отѣца н матерѣ. съмрътѣжѣ оумѣретѣ М Мт 15.4 З. Срв. Мк 7.10 М З Изб. 1072, л. 231. Почитам определено божество, покланям се на определен бог. полемонъ рече конего бога чѣтѣшн. асѣклнпннадѣ рече їсоуса хса С 132.30. Отдавам почит на определен светец. море оточьноѣ. знаетѣтѣ мѣжа. ннозѣчѣннцн. чѣтѣтѣтѣ фомѣ. вса страны дньсь праздноуѣтѣтѣ. н сего слово акѣ дарѣ владѣцѣ прнносѣтѣтѣ С 509.9.

3. Броя, изчислявам, измервам: колнчество оубо естѣ сама та мѣбра мѣбрашннѣ н чѣтоушннѣ, колнко еже же подѣ чнсленьмѣтѣ н подѣ мѣброжѣ подѣложнѣтѣ Изб. 1073 л. 231. (Срезневский 2013).

Образуваният с префикс *про-* общорезултативен глагол *проучнстн*, *проучѣтѣж*, *проучѣтѣшн* има ограничена употреба в старобългарски, но все пак се среща и носи значението ‘прочета’ нже ... *проучѣтѣтѣтѣ* [еже нап]нсѣтѣ. [да проклѣ]нетѣ [ѣр]ѣтнѣ АН 2. Нещо повече – в съвременния език глаголите *прочета* и *чета* влизат в двойка, както някога техните старобългарски предшественици *чнстн*: *проучнстн*.

За да приложим ефекта на Вей-Схоневелд, трябва да се опитаме да намерим нещо перкурсивно, идея за проникване, преминаване в семантиката на глагола *чнстн*, *чѣтж*, *чѣтѣшн* и по този начин да го направим *синоним* на представката *про-*. За тази цел ни помага значението на 'броя' на *чнстн*, описано в речника на И. И. Срезневски. Впрочем това значение се пази в българските диалекти и в художествената литература *Цяла кошница бели хубави яйца. Прочете ги, бяха точно петдесет.* (Karaliychev 2024). Четенето сякаш напомня на движението на зърната на броеницата през пръстите, т.е. буквите и думите приличат на зърна. По такъв начин видяхме, че в семантически план префиксът *про-* и глаголът *чнстн* се оказват носители на една и съща идея. Според Българския етимологичен речник движение на пръстите стои и в основата на значението на *броя* и *смятам* (Georgiev 1971, p. 81). В съвременния български език глаголът *броя* 'назовавам числата в последователен ред; определям броя, количеството на отделните неща в една съвкупност' прави видова двойка с *преброя* 'броя едно по едно от начало до край някакво определено множество неща, обекти, като установявам техния брой; изброявам; чрез броене заделям една определена част от някакво множество, количество; назовавам числата в последователен ред, докато стигна до определено число и т.н.', въпреки че представката *пре-* основно се свързва с транзитивни глаголи и перкурсивни глаголи.

От направения анализ виждаме, че както в чешки и руски, така и в старобългарски значението на префикса е устойчиво. В процеса на префиксация тези морфемни не губят нищо, превръщането им в средство за образуване на глаголи от свършен вид от несвършени глаголи не се основава на семантично избледняване, а на нещо общо със семантиката на глагола, към който се прибавят. В опита да приложим ефекта на Вей-Схоневелд върху старобългарското префиксално видообразуване, видяхме, че да се намери общ семантичен елемент между представката и глагола, често пъти не е лесно, тъй като не-префигираните глаголи имат богата семантика и развиват различни преносни значения. Често пъти се налага да се проучи природата на явленията, които назовава глаголната форма. По този начин, опирайки се на факта, че ученето предполага постепенно изкачване нагоре, си обясняваме защо *учить* и *выучить* в руски правят двойка. В този ред на мисли, разглеждайки любовта, от една страна, като учебен предмет или изкуство, преподавано в училище, чието усвояване изисква усилие, дисциплина, желание, а от друга страна, като залог за щастие, цялостност и свобода, е напълно естествено *любятн* и *възлюбятн* да бъдат видова двойка. В други случаи е необходимо да се погледне историята и етимологията на лексемата. Там има нещо скрито, което може да ни подсказва как да свържем в семантично отношение *чета* с *про-*.

СЪКРАЩЕНИЯ

А – Асеманиево евангелие

М – Марийнско евангелие

Изб. 1073 – Изборник на княз Святослав 1073 г.

С – Супрасълски сборник

СЕ – Синайски евхологий

СП – Синайски псалтир

ЛИТЕРАТУРА

ГЕОРГИЕВ, ВЛ. и кол. 1971. *Български етимологичен речник. Том първи. А – З*. София: Издателство на Българска академия на науките.

ДВОРЕЦКИЙ, И. Х. 1958. *Древнегреческо-русский словарь*. Available from: <https://azbyka.ru/otechnik/Spravochniki/bolshoj-drevnegrechesko-russkij-russko-drevnegrecheskij-slovar/1> [23.062024]

ЗАЛИЗНЯК, А., МИКАЭЛЯН, И. 2012. О некоторых дискуссионных моментах аспектологической концепции Лоры Янды. *Вопросы языкознания*, №6, с. 48 – 65. ISSN 0373-658X.

ИВАНОВА-МИРЧЕВА, Д. (отг. редактор), 1999, 2009. *Старобългарски речник. Том първи и том втори*. София: Валентин Траянов. ISBN (т.1.) 954-9928-03-9, ISBN 978-954-9928-38-9 (т.2.)

ИВАНОВА, К., 1966. *Десемантизация на глаголните представки в съвременния български книжовен език*. София: Издателство на Българската академия на науките.

КАРАЛИЙЧЕВ, А. *Един чувал тикви*. Available from: <https://chitanka.info/book/437-prikazki-i-razkazi>. [23.062024]

КРОНГАУЗ, М.А., 1998. *Приставки и глаголы в русском языке*. Москва: Школа „Языки русской культуры“. ISBN 5-7859-0056-4.

СТАНЧЕВА, Р., 2019. Описание на простата синтактична група V → Pr. *Български език*, год. 69, №1, с. 36 – 54. Print ISSN: 0005-4283, Online ISSN: 2603-3372.

СТОЯНОВ, СТ. (отг. редактор), 1983. *Граматика на съвременния български книжовен език. Том втори. Морфология*. София: Издателство на Българската академия на науките.

СРЕЗНЕВСКИЙ, И. И., 2013. *Материалы для словаря древнерусского языка по письменным памятникам*. Available from: <http://oldrusdict.ru/dict.html#>. [23.062024]

ФРОМ, Е., 2019. *Изкуството да обичаш*. София: Сиела. ISBN 9789542830252.

- ЯНДА, Л., 2012. Русские приставки как система глагольных квалификаторов. *Вопросы языкознания*. №6, с. 3 – 47. ISSN 0373-658X.
- VAILLANT, A., 1948. *Manuel du vieux slave*. Paris: Institut d'Études slaves.
- VEY. M., 1952. Les preverbes 'vides' en tcheque modern. *Revue des études slaves*, vol. 29, pp. 82 – 107.

REFERENCES

- GEORGIEV, VL. i kol., 1971. *Balgarski etimologichen rechnik. Tom parvi. A – Z*. Sofia: Izdatelstvo na Balgarska akademia na naukite.
- DVORETSKIY, I. H., 1958. *Drevnegrechesko-ruskiy slovary*. Available from: <https://azbyka.ru/otechnik/Spravochniki/bolshoj-drevnegrechesko-russkij-russko-drevnegrecheskij-slovar/1> [23.062024]
- ZALIZNYAK, A., МИКАЭЛ'ЯН, I., 2012. О некоторых дискуссионных моментах аспектологической концепции Лоры Янды. *Вопросы языкознания*, no. 6, pp. 48 – 65. ISSN 0373-658X.
- IVANOVA-MIRCHEVA, D. (otg. redaktor), 1999, 2009: *Starobalgarski rechnik. Tom parvi i tom vtori*. Sofia: Valentin Trayanov. ISBN (t.1.) 954-9928-03-9, ISBN 978-954-9928-38-9 (t.2.)
- IVANOVA, K., 1966. *Desemantizatsia na glagolnite predstavki v savremennia balgarski knizhoven ezik*. Sofia: Izdatelstvo na Balgarska akademia na naukite.
- KARALIYCHEV, A. *Edin chuval tikvi*. Available from: <https://chitanka.info/book/437-prikazki-i-razkazi>. [23.062024]
- KRONGAUZ, M.A., 1998. *Pristavki i glagoly v russkom yazyke*. Moskva: Shkola "Yazyki russkoy kul'tury". ISBN 5-7859-0056-4.
- STANCHEVA, R., 2019. Opisane na prostata sintaktichna grupa. *Balgarski ezik*, vol. 69 , no. 1, pp. 36 – 54. Print ISSN: 0005-4283, Online ISSN: 2603-3372.
- STOYANOV, ST. (otg. redaktor), 1983. *Gramatika na savremennia balgarski knizhoven ezik. Tom vtori. Morfologia*. Sofia: Izdatelstvo na Balgarska akademia na naukite.
- SREZNEVSKIY, I. I., 2013. *Materialy dlya slovary drevne-russkogo yazyka po pismenym pamyatnikam*. Available from: <http://oldrusdict.ru/dict.html#>. [23.062024]
- FROM, E. 2019. *Izkustvoto da obichash*. Sofia: Siela. ISBN 9789542830252.

- YANDA, L., 2012. Russkie pristavki kak sistema glagolnykh kvalifikatorov. *Voprosy yazykoznania*. №6, s. 3-47. ISSN 0373-658X.
- VAILLANT, A. 1948. *Manuel du vieux slave*. Paris: Institut d'Études slaves.
- VEY. M., 1952. Les preverbes 'vides' en tcheque modern. *Revue des études slaves*, vol. 29, pp. 82 – 107.

SOME CASES OF DESEMANTIZATION OF THE PREFIXES IN THE OLD BULGARIAN LANGUAGE

Abstract. The article is dedicated to the some cases desemantization when in the aspect Old Bulgarian word-formation the prefixe has only grammatical function. The linguistic material is collected from dictionaries. The study is interdisciplinary but the main method is the linguistic. The proposed article work analysis for the first time the Wey-Schoneveld effect in the Bulgarian prefix world-formation. The article also proposes approaches to understand the metaphors, connecting common topics between meaning of the prefix and simple verb.

Keywords: aspect of the Verb; empty prefixes; semantics; metaphor; Wey-Schoneveld effect

✉ **Dr. Kiril Parvanov Kirilov, Assoc. Prof.**

ORCID iD: 0009-0001-6826-7751

Institute for Bulgarian Language "Lyubomir Andreychin"
Bulgarian Academy of Sciences
56, Shipchenski prohod Blvd.
Sofia, Bulgaria